

FOTO: © JIM KLINKHAMER

‘Van een rake eenvoud’

Theater Amsterdam is speciaal gebouwd voor Anne. Jim Klinkhamer kijkt ernaar met het oog van de architect. | DOOR: JIM KLINKHAMER |

Een snel te bouwen bedrijfshal van 60 bij 70 meter, vrij in te delen, met 1100 zitplaatsen en ruimte voor een groot set-ontwerp met verrijdbare scènes. Voor ontvangst en foyer zou er een tent naast komen. Dat stond de bedenkers en producenten voor ogen als accommodatie voor de theatervoorstelling *Anne*. Die bedrijfshal is er gekomen maar de tent ernaast niet. De publieksontvangst is eerder het tegendeel van tijdelijk en geïmproviseerd. Klassieke monumentaliteit en architectonisch raffinement bepalen het beeld.

Luifeldak

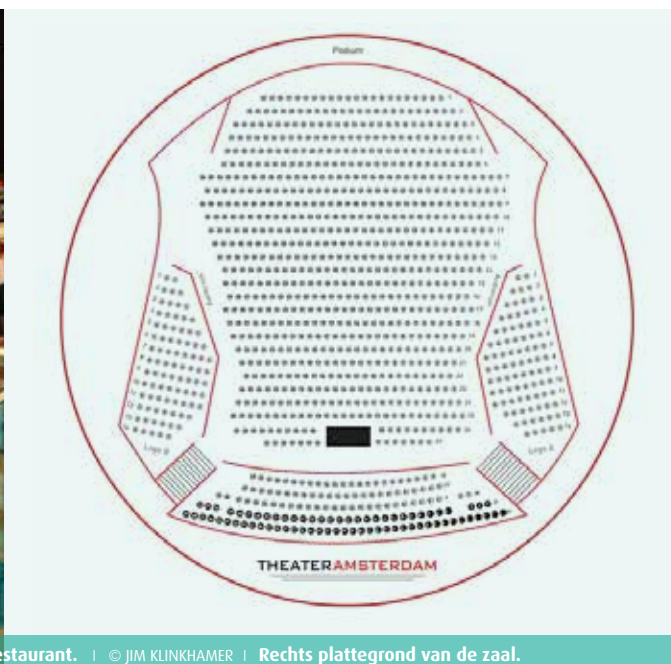
Op een betonnen sokkel met brede treden staan dunne zuilen, die een groot vlak dak dragen dat op vijftien meter hoogte als een reusachtige luifel werkt. Achter de glazen gevel ligt de publieksontvangst. Zwart is de hoofdkleur van alles wat bo-

ven de betonnen sokkel uitrijst: de zuilen, de vliesgevelprofielen en het dak, maar ook de achter het glas zichtbare plafonds, de vloerranden en de gesloten achterwand. Het hoge luifeldak op zuilen werkt goed op deze locatie. Er ontstaat een bijna interieure pleinruimte van een rake eenvoud, die ondanks de grote afmetingen relatief intiem is ten opzichte van de weidse ruimte van Houthaven en IJ. Wat afbreuk doet aan de ruimtelijke kwaliteit van het voorplein, is het entreeportaal. Dit is een glazen halletje, geplaatst voor de glasevel, tussen de zuilen. Dit geeft je het vreemde gevoel dat je precies voor de entree het geringste profijt hebt van het hoge luifeldak. Kennelijk wilde men de achtergelegen foyer vrijhouden van ‘instulpingen’, anders laat het voorgeplaatste portaal zich niet verklaren. En binnen blijkt de foyer inderdaad een zeer

flexibele opzet te hebben. Alleen de trap en de bar zijn vaste elementen. Geen kantoor voor de kassa, geen sluisen of andere vaste voorzieningen voor kaartcontrole. Voor receptie, tickets en controle zijn er verplaatsbare baliemeubels en geleidepaaltjes. Je komt dus direct binnen in de salonachtige sfeer van de foyer. Een prettig systeem, dat wel nodig maakt dat op allerlei plekken de bezoekers begeleid worden en waar nodig vriendelijk gecorrigeerd door personeel.

Ronde zaalwand

De trap in de hoge vide achter de glasevel komt uit op de entresol met het restaurant. Van hieruit heb je het mooiste uitzicht op de haven en het IJ. Misschien op de kantoren na, die onopvallend zijn ingevoegd boven het restaurant. De garderobe en toiletten liggen achter de

Foyer beneden met kassa- en receptiemeubel, boven vide en entresol met restaurant. | © JIM KLINKHAMER | Rechts plattegrond van de zaal.

zwart beklede achterwand van de foyer. Een reeks poorten in die wand biedt zicht op de roodgekleurde verdeelgang, zodat deze functies vanuit elk punt in de foyer herkenbaar en bereikbaar zijn. In de hoeken van de foyer beginnen de brede gangen naar de publiektribune. Een hele wandeling, want het publiek moet naar een tribune in het midden van de bedrijfshal geleid worden, zonder van die ruimte iets waar te nemen. Je merkt zelfs niet dat een deel van de gang een kokervormige ophaalbrug is, die wordt opgehaald als de voorstelling begint. De ophaalbrug maakt de rails die eronder liggen vrij voor de decorwagens die naast en achter de cilindrische tribune staan opgesteld. Als je de 'zaal' hebt bereikt, blijkt de vijftien meter hoge ronde zaalwand van honderden vierkante meters strak gespannen zwart doek te zijn gemaakt - vandaar mijn aanhalingstekens

bij het woord zaal. Alweer een flexibele oplossing. Zacht en warm voelt die wand aan in de lange donkere wandeling naar de voorkant van de tribune. Het publiek bevindt zich daar én op de tribune feitelijk, maar ook akoestisch, midden in de backstageruimte. Dat vergt bij elke handeling backstage de nodige discipline. De holle wand van de zaal loopt door in het holle zaalfront, een royale en ruimtelijke zaaltoegang naar de voorste zaalhelft - en natuurlijk zónder geluidportalen.

Ingenieus van opzet

Aan weerszijden van de tribune en aan de achterzijde liggen de iets hoger gelegen loges. Met hun zwarte borstweringen vallen ze visueel weg tegen de zwarte zaalwand. De rood bestoelde zaal doet daardoor vrij klein en intiem aan, aangenaam als er een kleiner publiek is. De holle toneelwand met zijn lichtgrijze

afsluiting reikt tot ver naast de voorste rijen van het publiek. De schuifbare delen van de afsluiting maken soms een wijde, soms een smallere toneelopening. Op de aansluitende holle wandvlakken links en rechts wordt geprojecteerd ter ondersteuning van de scène. Bij dit stuk zijn dat veelvuldig de uitvergroete regels uit Anne Franks dagboek. De holle opzet van dit front met zijn ruimtelijke en multimediale mogelijkheden maakt een intens theaterale ervaring mogelijk. Het hele concept voor zaal en backstage is ingenieus van opzet en tegelijk, net als het ontvangstgedeelte, van een rake eenvoud. ◀

Opdrachtgever: Image Nation
 Architect: Dedato, Amsterdam
www.theateramsterdam.nl

De zaal met het gebogen toneelscherm, op de achtergrond de zijloge met zwarte borstwering. | © JIM KLINKHAMER |